

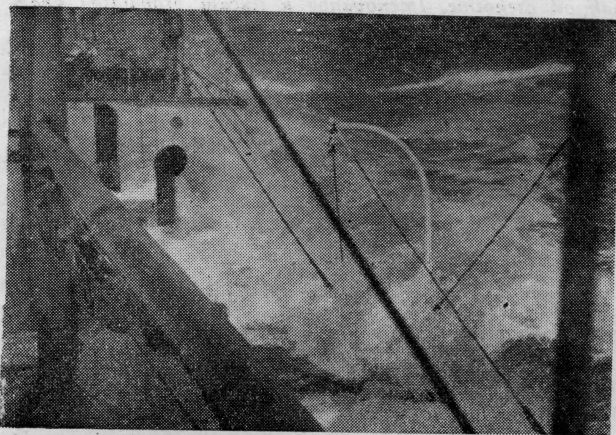
Otpor mornara aprilskih dana 1941. godine

Groblje brodova u Klimnu

Kap. freg. Anđelko Kalpić, Split

Ratni vihor uzburkao je i vode Jadrana. Aprilski dani 1941. godine kobni po posljedicama jedne protu-narodne politike istakli su u nekoliko svijetlih bljeskova moć i snagu naroda zemlje koju su fašisti okupirali, ali ne i pokorili. Preživjeli učesnici i zaplijenjeni neprijateljski dokumenti svjedoče o mornarima koji su po direktivi Partije pružali otpor okupatoru i potapali brodove da ne padnu u ruke neprijatelja.

Na otoku Krku, prema ranije dobivenom naređenju iz komande Pomorske odbrane u Selcima izvršena je koncentracija brodova. Kod lučke ispostave Šilo, u uvali Klimno, poznatoj kao sigurno sidrište za brodove manjeg gaza, sa-

kupili su se brodovi: »Beograd«, »Zagreb«, »Triglav«, »Lav«, »Senj«, »Slavija« i »Plav«. Ovih sedam brodova bili su vlasništvo Jadranske plovidbe i obavljali su obalski i linijski putnički i putničko-teretni saobraćaj duž naše obale, a neki od njih kao »Beograd« plovili su na pruzi Trst — Pirej.

Posade brodova bili su uglavnom stariji ljudi, a mnogi od njih služili su na pojedinim brodovima deset do dvadeset godina. Težak život, mala plaća, a naporan rad, zbližili su ih međusobno i oni su u većini slučajeva, predstavljali složne kolektive. Pratili su prilike u zemlji i češće ispoljavali svoje rodoljubivo raspoloženje. To je naročito došlo do izražaja 27. marta, kada se među posadama živo komentirao taj događaj i izražavala spremnost za borbu u cilju odbrane zemlje. Često su stajali pored brodskih radio-aparata i slušali Moskvu. Jugoslavija je bila napadnuta, a Moskva nije rekla ni jedne utješne riječi.

Mlađi članovi posade, među kojima posebno Skojević Vjekoslav Dukić i Ferdo Mladinić su držanjem, mržnjom prema fašizmu u mladenačkim poletom, unosili vedrine i razvijali rodoljubivi duh. Svi su redovito bili obaviješteni o događajima. Tako je na pr. posada »Beograda« za vrijeme plovljenja na relaciji Trst — Pirej kad bi brod svraćao u Split, dobila potrebna obavještenja. Na zadnjem putovanju, pred samu objavu rata, oni su u Splitu preko druga Steva Markovića doznali za direktivu Partije da se pruža otpor napadaču. Partija je imala jak utjecaj u njihovim redovima.

Ovako raspoloženje mornara pridonijelo je da je naređenje komande u Selcima o potapanju brodova prihvaćeno

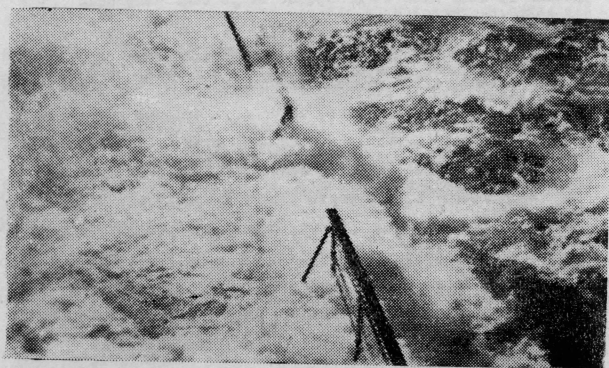
i izvršeno. Izvršioi naređenja na većini brodova, bili su članovi posade, a ne komandanti. Među komandantima bilo je korumpiranih koji su i u tim zadnjim časovima htjeli da se obogate na račun posade. Neki od njih nisu isplatili posadi prinadležnosti, računajući sa skorom kapitulacijom.

Sedam brodova u uvali Klimno tonulo je 11. aprila 1941. godine. (Na taj dan su Mussolinijeve osvajačke trupe ušle u Sušak). Mornari sa brodova u Klimnu otvorili su kingston-ventile. Na »Beogradu« to je učinio pomoćnik strojara Branko Matković. Iz Selaca je doplovio u Klimno i prekontrolisao izvršenje naređenja remorker »Silni«. Njegov komandant je po povratku u Selce izvijestio: »Svi brodovi u zaljevu Šilo (Klimno) su potopljeni.«

Klimno je postalo groblje brodova. Vidjeli su se samo vrhovi jarbola i dimnjaka. Mornari što su kroz dugogodišnju službu na ovim brodovima bili nekako srasli s njima i zaljubljeni ih kao vlastite, uzeli su svoje mornarske vreće, sa ono malo sirotinje i teška srca ih napustili.

Čim su ušli u Klimno, jasno bez borbe, Talijani su otvorili proces da kazne krivce, koji su, međutim, nestali. Više od pola godine radili su na vadenju i osposobljavanju ovih brodova, jer su im bili neophodni.

Posade brodova upoznate sa stavom Komunističke Partije Jugoslavije da se okupatoru pruža otpor poslale su na dno mora preko 3.200 tona dragocjenog broskog prostora. Iz njihovih redova iznikli su mnogi borci u Oslobođilačkom ratu. Poslije kapitulacije Italije 1943. godine neki od ovih brodova ušli su u sastav partizanske mornarice i preživjeli teško bombardovanje u Senju. Tako je p/b »Lav« tom prilikom doživio napad od šest neprijateljskih aviona tipa »Štuka« što je posada izdržala sa primjermom hrabrošću. Kadet Vjekoslav Dukić uhapšen je od talijanskih vlasti i

strijeljan sa grupom sušačkih prvoboraca na Trsatskom groblju kod Sušaka 1941. godine. Poslije strijeljanja fašisti su ostavili na groblju jaku stražu. Kad je osvanulo jutro njihovo groblje bilo je posuto crvenim karamfilima koje su u toku noći omladinci i radnici ovog kraja donijeli kao dar rodoljubivog stanovništva svojim sinovima. Pomorac Ferdo Mladinić pošao je u partizane i poginuo kao komesar bataljona. Mnogim primjerima junaštva u Oslobođilačkom ratu pojedinci — članovi brodskih posada koje su potopile svoje brodove u Klimnu, dokazali su rodoljubivost i mržnju prema neprijatelju — fašizmu.